

## СЕКЦІЯ 2

### ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

**КЛЕЦЬ ІВАННА ІГОРІВНА**

Національний університет «Одеська юридична академія»

#### **PACTA SUND SERVANDA ЯК БАЗОВИЙ ПРИНЦИП ПРАВА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ**

*Pacta sund servanda* являється одним із базових, основних принципів права міжнародних договорів. Більше того, його часто інтерпретують як генеральний принцип права міжнародних договорів. Незважаючи на безліч досліджень протягом тисячоліть, аналіз даного поняття залишається актуальним, водночас дискусійним та проблемним.

Дотримання міжнародних договорів ґрунтується на давньому принципі, котрий, більш відомий латинською, ніж будь-якою іншою мовою: *pacta sund servanda* – «договори мають виконуватись».

Це правило знайшло своє нормативне закріплення, зокрема, у Віденській конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. (*Vienna Convention on the Law of Treaties*, 1969) (далі – Конвенція). Стаття 26 Конвенції закріплює: «Кожен чинний договір є обов'язковим для його учасників і повинен добросовісно виконуватись» [1].

Зміст даного принципу розкривається у Конвенції наступним чином:

1) добросовісним вважається точне, належне, своєчасне і якісне виконання всіх вимог договору;

2) забороняється одностороннє припинення дії чи зміна умов договору;

3) відповідно до ст. 27 Конвенції країни – учасниці Конвенції не мають права посилається на положення свого національного законодавства у випадку невиконання ними договору.

Роль *pacta sund servanda* полягає у тому, що він виступає певним регулятором відносин між суб'єктами міжнародного права. Його дотримання має основоположне значення для зміцнення договірних зв'язків, а також для розвитку міжнародного співробітництва у різних сферах.

Щодо нормативного закріплення, варто також згадати пункт 2 статті 2 Статуту ООН «всі члени Організації Об'єднаних Націй добросовісно виконують взяті на себе за цим Статутом зобов'язання, щоб забезпечити їм всім у сукупності права і переваги, які випливають із належності до складу членів Організації» [2].

Норма «*pacta sunt servanda*» виникла ще у стародавні часи, хоча саме тлумачення та конкретизація даної фрази з'явилися значно пізніше. Причому, на ефективну дію норми «договори повинні виконуватися», становлення якої почало відбуватися на найбільш ранніх етапах міжнародної взаємодії, було спрямовано більшість засобів і методів суспільного регулювання стародавнього світу релігії, міфології, моралі, ритуалів, церемоніалу, доктрини та ін. [3].

Стародавня норма «*pacta sunt servanda*» знайшла своє відображення у принципі добросовісного виконання міжнародних зобов'язань. У порівнянні з нормою «*pacta sunt servanda*» принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань є більш широким за сферою дії, оскільки передбачає обов'язкове виконання міжнародних зобов'язань з усіх джерел міжнародного права.

Окрім, нормативного закріплення принципу добросовісного виконання міжнародних зобов'язань у Конвенції, Статуті ООН, необхідно зазначити ще й Декларацію про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй (далі – Декларація) та Заключний акт наради з безпеки та співробітництва в Європі.

Зміст принципу Декларація закріплює таким чином:

- «Кожна держава зобов'язана добросовісно виконувати обов'язки, взяті нею відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй.

- Кожна держава зобов'язана добросовісно виконувати свої обов'язки згідно з загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права.

- Кожна держава зобов'язана добросовісно виконувати свої обов'язки відповідно до міжнародних угод, що мають силу згідно з загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права.

У тому випадку, коли зобов'язання, що випливають із міжнародних угод, суперечать зобов'язанням членів Організації Об'єднаних Націй по Статуту Організації Об'єднаних Націй, перевагу мають зобов'язання по Статуту» [4].

Принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань полягає у необхідності виконання всіх міжнародно-правових норм, які поширюються на відповідного суб'єкта

міжнародного права, незалежно від форми закріплення. Тобто, міжнародне право в певній мірі покладає на держави обов'язок дотримуватися не лише договірних зобов'язань, але й тих, що випливають з інших джерел права.

Враховуючи вищезазначене, варто підкреслити, що принцип *pacta sunt servanda* та принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань перебувають у певному взаємозв'язку. В певній мірі, норма «*pacta sunt servanda*» була і є історичним підґрунтям принципу добросовісного виконання міжнародних зобов'язань, з якої виник та в подальшому і розвивався зазначений принцип.

### **Список використаних джерел**

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_118#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text)
2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 24 червня 1945 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_010#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text)
3. Буткевич О. В. Міжнародне право Стародавнього світу. Україна, 2004. 863 с.
4. Заключний акт наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01 серпня 1975 року. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_055#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text)

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Мануїлова К. В.

### **ОНИЩУК КАТЕРИНА СЕРГІЇВНА**

ННІ міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

### **ПОРУШЕННЯ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ПРИНЦИПУ РАСТА SUNT SERVANDA СТОСОВНО УКРАЇНИ**

На Віденській конференції 1968–1969 рр. представник Еквадору зауважив, що формула «договорів слід дотримувати» існувала з найдавніших часів з релігійних та моральних міркувань [1, с. 145]. Лише в новий час за обов'язковістю міжнародних договорів була визнана юридична сила [2, с. 3]. Виконання зобов'язань сформували постулати *executio est finis et fructus legis* (виконання (договору) – це завершення і плід закону), *applicatio est vita regulae* (застосування норми – це її життя) [2, с. 2]. Згодом як основний принцип міжнародного права став принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань, сформульований у праві договорів як *pacta sunt servanda* [3, с. 98].